

ปัจจัยเชิงโครงสร้างของสถานีวิทยท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ที่กำหนดรูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุ

นาย วีรพงษ์ พลนิกรกิจ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-332-839-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

STRUCTURAL FACTORS DETERMINING FORMATS AND CONTENTS OF
PROGRAMMES OF LOCAL RADIO STATIONS IN NORTHEASTERN THAILAND

Mr. Weerapong Polnigongit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Mass Communication

Department of Mass Communication

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-332-839-4

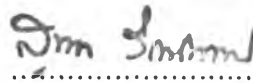
หัวข้อวิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัยของสถาบันวิทยุท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ที่กำหนดรูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุ

โดย นายวีรพงษ์ พลนิกรกิจ

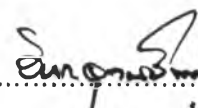
ภาควิชา การสื่อสารมวลชน

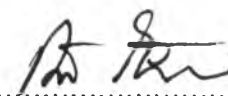
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.กิตติ กันภัย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา กิระนันท์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วิภา อุดมจันท์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร.กิตติ กันภัย)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ)

วิพงษ์ พลนิกรกิจ : ปัจจัยเชิงโครงสร้างของสถานีวิทยุท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่กำหนดรูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุ (STRUCTURAL FACTORS DETERMINING FORMATS AND CONTENTS OF PROGRAMMES OF LOCAL RADIO STATIONS IN NORTHEASTERN THAILAND) อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์ ดร.กิตติ กัญภัย, 173 หน้า. ISBN 974-332-839-4.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษารูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และปัจจัยเชิงโครงสร้างซึ่งกำหนดรูปแบบและเนื้อหารายการ รวมทั้งเพื่อประมวลและวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในงานของสถานีวิทยุ ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุ และโครงสร้างที่จะเกิดขึ้นตามมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540

ผลการวิจัยพบว่า สถานีวิทยุท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีโครงสร้างสถานีวิทยุเป็นระบบผสม ระหว่างระบบรัฐกับระบบทวิภาค ซึ่งโครงสร้างดังกล่าวทำให้มีรูปแบบรายการส่วนใหญ่เป็นรายการข่าว รายการโฆษณา และรายการเพลง มีเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นข้อมูลข่าวสารและความเป็นจริงร้อยละ 37.65 เนื้อหาความบันเทิงร้อยละ 31.70 และเนื้อหาโฆษณาสินค้าและบริการร้อยละ 30.65 ในจำนวนนี้ส่วนใหญ่มีเนื้อหาที่เป็นข่าวจากส่วนกลาง (78.22%)

การศึกษาปัจจัยเชิงโครงสร้างพบว่า ปัจจัยเชิงโครงสร้างการเป็นเจ้าของ ระบบการควบคุม และระบบตลาด เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดรูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบรัฐ กล่าวคือรัฐเป็นเจ้าของ มีการบริหารจัดการเอง และวิแหล่งรายได้จากงบประมาณแผ่นดินที่มุ่งบริการสาธารณะ มีปัจจัยเชิงโครงสร้างการเป็นเจ้าของ และระบบการควบคุมกำหนดเนื้อหา ทำให้มีรูปแบบรายการส่วนใหญ่เป็นรายการพูดคุย และรายการข่าว ส่วนเนื้อหารายการส่วนใหญ่เป็นข้อมูลข่าวสารและความเป็นจริง ในขณะที่สถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบทวิภาค กล่าวคือ รัฐหรือรัฐวิสาหกิจเป็นเจ้าของ แต่ให้บุคคลภายนอกบริหาร และมีแหล่งรายได้จากการโฆษณาสินค้าและบริการที่มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจ มีปัจจัยเชิงโครงสร้างการเป็นเจ้าของ ระบบการควบคุม และระบบตลาดกำหนดรูปแบบและเนื้อหา ทำให้มีรูปแบบรายการส่วนใหญ่เป็นรายการโฆษณา ส่วนเนื้อหารายการส่วนใหญ่เป็นโฆษณา สินค้าและบริการ

จากการศึกษาพบว่า ไม่ว่าสถานีวิทยุท้องถิ่นจะมีโครงสร้างในลักษณะใดก็ตาม รูปแบบและเนื้อหา รายการก็มีการกระจุกตัว ขาดความสมดุล และไม่มีความเป็นท้องถิ่น

สำหรับอนาคตสถานีวิทยุท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงตามมาตรา 40 ทั้งนี้พิจารณาจากการที่สถานีวิทยุฯ ส่วนใหญ่มีสัญญาสัมปทานแบบปิดอู่ และผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่เห็นว่าจะมีการเปลี่ยนแปลง

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิติ วิพงษ์ พลนิกรกิจ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา กิตติ กัญภัย
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

4185300528

MASS COMMUNICATION

#

: MAJOR

KEY WORD:

STRUCTURAL FACTORS / FORMATS AND CONTENTS OF PROGRAMMES / LOCAL RADIO STATIONS / NORTHEASTERN THAILAND
WEERAPONG POLNIGONGIT : STRUCTURAL FACTORS DETERMINING FORMATS AND CONTENTS OF PROGRAMMES OF LOCAL RADIO STATIONS IN NORTHEASTERN THAILAND.
THESIS ADVISOR : KITTI GUNPAI, Ph.D. 173 pp. ISBN 974-332-839-4.

This thesis is aimed at studying programme formats and contents of local radio stations in northeastern Thailand as determined by their structural factors. It also collected and analyzed opinions of radio practitioners on future changes in local radio structure as stipulated in Clause 40 of the 1993 Constitution, and the consequent changes in programme formats and contents.

The finding is that the structure of local radio stations in northeastern Thailand is a mixed system between the state and the dual system. Such combined structure has directly determined programme formats and contents. Current formats are mainly news, advertisements and music, whose contents consist of information/reality content - 37.65% ; entertainment/fantasy content -31.70% ; and commercials and public announcement-30.65%. Most of the contents derive from news and information disseminated from Bangkok (accounted for 78.22%).

Ownership, management, control and marketing systems are major structural factors which influence formats and contents of the programmes. Local radio stations which are owned, managed and financed by the state will operate under the public service principle. Most of their programme formats are talks and news. These stations produce contents mainly consisting of information/reality content. The second category is local radio stations owned by the state (or state enterprises) but managed by private firms under contract. These stations rely on advertising revenue and are profit - making. Most of their programme formats are advertising-based programmes whose contents mainly comprise products and advertisements.

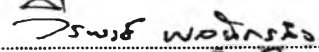
Regardless of the said structures, formats and contents of the programmes of local radio stations in northeastern Thailand are concentrated, unbalanced, and lacking of local identities.

The study found that local radio stations in northeastern Thailand have the tendency to undergo structural changes in accordance with Clause 40 of the new constitution. This is evidenced in that most stations are now granting only one-year contract to private firms in preparation for the enforcement of Clause 40. The majority of radio practitioners also foresee the changes.

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน.....

สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน.....

ปีการศึกษา 2542.....

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่งของ อาจารย์ ดร.กิตติกันภัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ ในการวิจัยมาด้วยดีตลอด ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการและขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ วิภา อุดมฉันท์ ซึ่งได้กรุณาเป็นประธานในการสอบวิทยานิพนธ์ และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อผู้ล่วงลับ ผู้สร้างรากฐานอันสำคัญของชีวิต ขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ที่คอยอบรมสั่งสอน และให้การศึกษาแก่ลูก ขอขอบคุณ อาน้อย พี่ชาย พี่แขก ซึ่งสนับสนุนในด้านการเงิน และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ผู้ประศาสน์วิชาความรู้ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงปัจจุบัน

ขอบคุณพี่วิทย์ อ้อม คุณนง และขอขอบคุณน้องชิว แอม เบิ้ล เก๋ จิม จิบ ตุลา แยก บุก และเพื่อนๆ ที่เป็นกำลังใจ และช่วยเหลือตลอดมา

วีรพงษ์ พลนิกรกิจ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญแผนภูมิ	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
ปัญหำนำการวิจัย	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ข้อสันนิษฐานการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดกลุ่มเศรษฐศาสตร์การเมือง	8
แนวคิดของกลุ่มทฤษฎีเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนด	10
ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบเน้นการมีส่วนร่วมในสื่อ	11
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

3. ระเบียบวิธีวิจัย	20
ประเภทข้อมูล	20
แหล่งข้อมูล	20
การเก็บรวบรวมข้อมูล	22
การวิเคราะห์ข้อมูล	36
การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	37
การนำเสนอผลการวิเคราะห์.....	38
4. โครงสร้างสถานีวิจัยท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	39
5. รูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.....	96
6. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	155
รายการอ้างอิง	171
ประวัติผู้วิจัย	173

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่	
1. โครงสร้างการเป็นเจ้าของ.....	40
2. ลักษณะการบริหารจัดการ.....	43
3. การควบคุมระดับหน่วยงาน.....	61
4. รูปแบบการให้สัมปทานในหน่วยงานต้นสังกัดต่างๆ.....	70
5. จำนวนบริษัทผู้รับสัมปทานจำแนกตามพื้นที่ที่ตั้ง.....	72
6. แหล่งรายได้จำแนกตามโครงสร้างและหน่วยงานต้นสังกัด.....	79
7. การเปรียบเทียบสัดส่วนรูปแบบรายการทั้งหมด.....	151
8. การเปรียบเทียบสัดส่วนเนื้อหารายการทั้งหมด.....	153

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่	
1. กรอบของการวิเคราะห์.....	19
2. สายงานบังคับบัญชาของกรมประชาสัมพันธ์.....	44
3. การบริหารจัดการของสถานีวิทยุฯ รัฐสภา.....	47
4. ระบบตลาดของวิทยุท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.....	69
5. รูปแบบการให้สัมปทานคลื่นวิทยุแก่เอกชน.....	69
6. ลักษณะการซื้อขายเวลา.....	75
7. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงโครงสร้างที่กำหนดรูปแบบและเนื้อหารายการ ของสถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบรัฐ.....	93
8. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงโครงสร้างที่กำหนดรูปแบบและเนื้อหารายการ ของสถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบทวิภาค.....	94
9. สัดส่วนรูปแบบรายการทั้งหมด.....	96
10. สัดส่วนรูปแบบรายการข่าว.....	98
11. สัดส่วนรายการโฆษณา.....	101
12. สัดส่วนรายการดนตรีหรือรายการเพลง.....	103
13. สัดส่วนรายการพูดคุย.....	105
14. สัดส่วนรูปแบบรายการอื่นๆ.....	107
15. สัดส่วนรายการสารคดี.....	109
16. สัดส่วนรายการละคร.....	110
17. สัดส่วนเนื้อหารายการทั้งหมด.....	113
18. สัดส่วนเนื้อหารายการที่เป็นข้อมูลข่าวสารและความเป็นจริงในลักษณะต่างๆ.....	114
19. สัดส่วนเนื้อหารายการที่เป็นข่าวจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น.....	117
20. สัดส่วนเนื้อหาที่เป็นความบันเทิง.....	118
21. สัดส่วนรูปแบบรายการทั้งหมดของสถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบรัฐ.....	122
22. สัดส่วนรูปแบบรายการพูดคุยของสถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบรัฐ.....	123
23. สัดส่วนรูปแบบรายการข่าวของสถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบรัฐ.....	125
24. สัดส่วนรูปแบบรายการเพลงของสถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบรัฐ.....	126
25. สัดส่วนรูปแบบรายการอื่นๆ ของสถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบรัฐ.....	128

26. สัดส่วนรูปแบบรายการสารคดีของสถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบรัฐ.....	129
27. สัดส่วนรูปแบบรายการละครของสถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบรัฐ.....	130
28. สัดส่วนเนื้อหารายการทั้งหมดของสถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบรัฐ.....	131
29. สัดส่วนเนื้อหาที่เป็นข้อมูลข่าวสารและความเป็นจริงของสถานีที่มีโครงสร้าง เป็นระบบรัฐ.....	132
30. สัดส่วนเนื้อหารายการที่เป็นความบันเทิงของสถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบรัฐ.....	134
31. สัดส่วนรูปแบบรายการทั้งหมดของสถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบทวิภาค.....	136
32. สัดส่วนรูปแบบรายการโฆษณาของสถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบทวิภาค.....	138
33. สัดส่วนรูปแบบรายการเพลงของสถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบทวิภาค.....	139
34. สัดส่วนรายการข่าวของสถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบทวิภาค.....	140
35. สัดส่วนรายการสารคดีของสถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบทวิภาค.....	142
36. สัดส่วนรายการพูดคุยของสถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบทวิภาค.....	143
37. สัดส่วนรูปแบบรายการอื่นๆ ของสถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบทวิภาค.....	144
38. สัดส่วนรายการละครของสถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบทวิภาค.....	145
39. สัดส่วนเนื้อหารายการทั้งหมดของสถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบทวิภาค.....	146
40. สัดส่วนเนื้อหารายการที่เป็นความบันเทิงของสถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบ ทวิภาค.....	148
41. สัดส่วนเนื้อหารายการที่เป็นข้อมูลข่าวสารและความเป็นจริงของสถานีที่มีโครงสร้าง เป็นระบบทวิภาค.....	149
42. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงโครงสร้างที่กำหนดรูปแบบและเนื้อหารายการ ของสถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบรัฐ.....	157
43. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงโครงสร้างที่กำหนดรูปแบบและเนื้อหารายการ ของสถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบทวิภาค.....	158